

Zondag 26 januari

Ik weet het niet.

Ik weet totaal niet waar ik moet beginnen.

Ik, die altijd precies de juiste woorden in de letters vind.

Ik weet het niet.

Misschien omdat dit het moeilijkste gaat zijn wat ik ooit heb geschreven.

Het idee speelt sinds een paar dagen in mijn hoofd.

Hoe ga ik dit doen, hoe blijf ik overeind?

Dat antwoord is niet zo moeilijk, door alles op te schrijven.

Voor mezelf of misschien ook wel om te delen, daar ben ik nog niet uit.

Wat ik wel weet is dat ik het tastbaar wil maken. Ik wil het ergens neer kunnen leggen, zodat er dan tijd over blijft. Tijd om met haar te vullen.

Kostbare tijd.

Natuurlijk weet ik dat het ooit zal stoppen, maar dat het nu dichterbij komt had ik liever voor later bewaard.

Laat ik stoppen met het spreken in vraagtekens. Ik ben er klaar voor.

Dit is mijn boek en het gaat over mijn moeder.

Het begint hier.

Ze voelde zich vorig jaar zomer, zo rond haar verjaardag in augustus, niet lekker. Grieperig, moe, geen energie.

Niks om je zorgen over te maken dachten we.

Ze belde alle gasten op en zei haar verjaardag af, dat was niet haar stijl maar toch niet alarmerend.

De huisarts kwam en weet de klachten aan de verschillende medicijnen die ze slikte. Bijwerkingen zei hij.

Dus dacht mijn moeder dat het vanzelf weer over zou gaan.

Maar na augustus kwam september, en oktober en november.

Het werd wel anders, maar niet beter.

De energie kwam enigzins terug. Voldoende terug om haar dagelijkse klusjes en bezigheden weer een beetje op te pakken, maar niet om zelf weer op pad te kunnen gaan voor de boodschappen of andere uitjes.

Ach, zei ze, het gaat wel beter hoor. Het zal vanzelf wel weer over gaan.

Oke, er was een poging in november.
Gewoon opstappen, kracht zetten en... ze viel.
Ze leek het evenwicht niet te kunnen vinden, de oriëntatie kwijt te zijn.
Ze wist dat ze op de fiets moest, maar haar lichaam luisterde niet en ging niet mee.
Dus zat er niks anders op dan de klap opvangen.
Resultaat, een zere arm en overal blauwe plekken.
Het bleef bij deze ene poging.
De fiets stond doelloos in de schuur.

In de volgende maand verbeterde er niets.
Sterker nog, er kwamen alleen maar meer raadselachtige kwalen bij.
Zo werd haar linkerarm steeds stijver en leek hij precies dat te doen, wat niet de bedoeling was.
Tot mijn moeder gewoon haar arm ging ontzien en alles op ging vangen met de andere arm.
Aan het einde van het jaar begon ook haar been.
Weliswaar in een sluimerend laag tempo, maar wel met dezelfde symptomen en aan dezelfde kant als haar arm.

Na flink aandringen van familieleden maakte ze in januari eindelijk een nieuwe afspraak met de huisarts.
Inmiddels kwam ze zelf de trap niet meer op, deed haar dagelijkse klusjes met 1 arm en moest ze zich bij elke stap die gezet werd verzekeren van houvast.
Ze zat al maanden binnen en kwam de oprit niet meer af.
Het enige uitje in de buitenlucht was naar de waslijn om te voelen of de was al voldoende gedroogd was.

Naar die afspraak, in de eerste week van het nieuwe jaar ben ik meegegaan.
Omdat mijn ouders niet in het bezit zijn van een auto, word ik meestal gevraagd om ze te vergezellen als persoonlijke taxi.
Toen ik arriveerde om haar op te halen bleek maar weer hoe ernstig de hele situatie was.
Ze zat al op me te wachten zonder jas.
"Maar Ma, je moet een jas aan! Het is koud buiten!"
Maar hoe ik het ook probeerde, ze wou hem niet aan.
Het lukt niet met die arm, zei ze.
Met alleen een dun sjaaltje om haar nek liep ze aan mijn arm mee naar de auto.
Ik heb de verwarming in de auto op volle toeren gezet toen we eenmaal zaten.

De huisarts zit hier gewoon in het dorp, dus de rit duurde maar een paar minuten.
Aan mijn arm loodsde ik haar de straat over. Ze kneep me bijna fijn.
Ik was blij om binnen te zijn en maakte me nog steeds zorgen over het
zonder jas naar buiten gaan.
Het aanmelden bij de balie liet ze aan mij over.

Ik heb haar eerst alleen naar binnen laten gaan bij de arts, dacht dat ze
het wellicht fijner zou vinden prive met hem te praten.
Maar al snel werd ik erbij geroepen.
De huisarts was bezig een doorverwijzing te regelen voor het ziekenhuis.
Hij sprak het vermoeden van een lichte hersenbloeding, beroerte of iets
in die zin uit.
Dacht dat er kortsluiting was geweest en dat daardoor al die uitvalverschijnselen
het gevolg waren.
Al vonden we het wel vreemd dat er aan haar gezicht weinig te zien was.
Geen scheve mond of een opengesperd oog.
Verslagen zat ze in de stoel naar hem te staren, stil.
Met deze conclusie kon ze eerst weer naar huis.

De arts is helemaal met ons mee gelopen tot de buitendeur.
Toen we gedag zeiden keek hij mij nog even streng aan:
"Er is iets niet goed in haar hoofd, er zit iets niet goed", zei hij.

Een week later kon ze in het ziekenhuis terecht.
Gesprek met de neuroloog.
Ik werd weer gevraagd om mee te rijden en begeleide haar op dezelfde manier
naar de auto.
Gelukkig had ze dit keer een jas aan, mijn vader hielp haar met aankleden.
Bij het ziekenhuis stond er deze dag een mevrouw buiten om mensen in en uit
de auto's te loodsen.
Zo ook bij ons.
Ze hielp Ma met uitstappen en zorgde ervoor dat ze klaar stond in de rolstoel,
terwijl ik de auto parkeerde.

Op de juiste afdeling melden we ons bij de balie en waren we even later aan
de beurt.
Onderzoekend gesprek met de co-assistent.
Hij vroeg haar wat ze allemaal wel en niet kon.
Arm en been aan de linkerkant luisteren niet, dus dat ging hij testen.
Ze moest met haar vinger haar neus aanraken.
Dat mislukte.
Voordat hij richting haar neus ging, schoot hij eerst de andere kant op en pas

na extra kracht zetten tikte ze met moeite het puntje van haar neus aan. Ze moest nog tal van andere testjes doen, waaronder een stukje lopen. Naar verwachting ging dat ook moeizaam en ze durfde het al helemaal niet zonder hulp aan.

De man praatte nog een tijdje met ons en stelde wat vragen. Hij wilde onder andere weten hoe het met haar geheugen gesteld was. Volgens haarzelf was er niks mis mee, maar ik heb toch het één en ander aangevuld.

Zo vind ik dat ze al een hele tijd apart reageert in emotionele situaties. Ze keert zich af van verdriet, of ze wordt boos op iemand anders. Zoekt zelfs ruzie, ontwijkt mensen.

Het valt haarzelf waarschijnlijk niet op, maar het is niet passend bij hoe we haar eigenlijk kennen.

Ook kwamen de woorden een keer moeilijk naar buiten. Net of er iets in haar mond in de weg zat, of ze met volle mond of een zere tong sprak.

Maar ik heb haar niet op warrigheid, vergeetachtigheid of iets dergelijks kunnen betrappen.

Heel voorzichtig heb ik dit aan de co-assistent door laten schemeren.

Dus ja, ook is er sprake van een gedragsverandering.

Na dit onderzoek mochten we weer plaats nemen in de wachtkamer.

Er moest overlegd worden met de neuroloog.

Bijna een uur later werden we geroepen voor het volgende gesprek.

Alle testjes werden opnieuw gedaan, al was mijn moeder het daar niet mee eens.

"Moet ik nu alweer mijn neus aanraken? Dat heb ik net toch al gedaan!"

De arts moest zijn best doen haar ervan te overtuigen dat het toch echt noodzakelijk was.

Dit keer werd ook haar been erbij betrokken. Ze moest gaan liggen en met haar voet haar knie aantikken.

Het been reageerde net zo als haar arm. Hij ging eerst de andere richting uit voordat ze hem met moeite op haar knie kreeg.

Toen het rijtje tests afgerond was mocht ze weer plaats nemen in de rolstoel.

Opnieuw het vermoeden dat er iets niet in orde was met haar hoofd, hij kwam met het plan een MRI scan te laten maken. Met spoed.

Dat vond mijn moeder geen goed plan, ze durfde niet.

De arts wist haar gelukkig te overtuigen en zei dat ze zo toch ook niet verder kon.

Niet meer kunnen lopen en afhankelijk te zijn van een rolstoel.

Hij zei dat er iets mis was met haar besturing. Haar hoofd gaf niet door aan haar lichaamsdelen wat ze moeten doen.

Onder protest ging ze uiteindelijk akkoord en rolde ik haar de spreekkamer weer uit.

Bij de balie gaven we de formulieren van de arts af.

De mevrouw zei dat Ma na de scan een brief thuis zou krijgen met daarin de vervolgspraak voor de neuroloog.

De afspraak voor de scan moesten we zelf maken op de röntgenafdeling.

Daar aangekomen moest er weer een nieuw formulier ingevuld worden.

Lengte, gewicht, metaal in je lichaam, hulp bij aankleden en meer van dat soort zakelijkheden vulde ik in.

Afspraak volgende week maandag.

De week erop begonnen we aan de tweede rit naar het ziekenhuis.

Ma zei dit het liefst te doen in mijn gezelschap, dus liet ik dit zo en vergezelde haar wederom.

Dit keer stond er geen hulp bij de ingang en mocht ik zelf aan de slag met het rolstoelgebeuren.

Even goed nadenken.

Auto voor de deur, Ma eruit, draaideur op langzaam, Ma houvast geven, muntje in de rolstoel,

Ma erin, Ma veilig parkeren en zelf weer naar buiten om de auto te parkeren.

We kunnen.

Röntgenafdeling, daar melden bij de balie. Wachtruimte 6.

Natuurlijk helemaal achterin.

Na een tijdje wachten was ze aan de beurt. Ze zou ongeveer een half uur moeten doorbrengen in de scan en werd geholpen bij het uit en aankleden, dus ik had even een moment voor mezelf.

Dat was ook wel nodig, want het was niet mijn beste dag.

Ik voelde me de hele dag al moe en wat misselijk. Toen ik daar alleen in de wachtkamer zat en ook nog een spuugbakje in de verte zag staan, moest ik even weg.

Gewoon even naar de wc wat opruisen, dacht ik.

Alleen waar ik niet aan gedacht had, was dat ik om daar te komen, langs het restaurant zou moeten lopen. Langs de geur van koffie en verse saucijzebroodjes.

Het begon helemaal te kriebelen en ik wist niet hoe snel ik er langs moest lopen.

Eenmaal in de toiletruimte ging het wel weer en probeerde ik te bedenken hoe ik die misselijkheid kon bestrijden.

Opeens had ik het: een waterijsje! Dat geven ze toch ook altijd aan zieke mensen hier?

Sabbelend aan een perenijsje zat ik even later in het restaurant.

Godzijdank hielp het.

Mijn hoofd werd weer wat helderder en ik voelde me goed genoeg om weer terug te gaan.

In de wachtkamer duurde het niet zo lang voordat mijn moeder weer naar buiten werd gereden.

Totaal mopperend werd ze naast me neergezet.

Het was haar flink tegen gevallen. Ze vond het maar niks, het was benauwd, het duurde lang en eigenlijk was het ook wel eng.

Maar ze had het gehad hield ik haar voor, het was achter de rug.

En al vrij snel werd ze weer wat vrolijker en gingen we op huis aan.

(Waar ik heel snel in bed ben gekropen en er pas de volgende dag weer uitkwam. Zo ellendig voelde

ik me. Gelukkig bleef het bij 1 keer overgeven en ging het de volgende dag al een stuk beter.)

Na maandag de scanafpraak mochten we woensdag weer een nieuwe rit maken.

De uitslag.

De brief met daarin de afspraak had mijn moeder inderdaad de week ervoor ontvangen, en dus zaten we 2 dagen later weer in de wachtkamer voor een gesprek met de neuroloog.

Half 11.

Kwart voor 11, werd ons gezegd bij de balie.

"Nee hoor, half 11. Daarom zijn we er nu al. Afspraak om half 11"

Kwart voor 11.

"Neehee, half 11. Is er iets verplaatst of zo?"

Na enig heen en weer gediscussieer bleek er inderdaad een andere patiënt tussen te zijn geplaatst. En pas na mijn zegje te hebben gedaan over dat ze patiënten in moeten lichten

over een verandering in de afspraak, kreeg ik een zuinig excuus.

Nou ja, zeg.

Ik snap dat er iets tussen kan komen, maar een beetje menselijk begrip was wel op zijn plaats

geweest. Maar goed.

Uiteindelijk waren we rond 20 minuten voor 11 aan de beurt.

Ik rolde mijn moeder de spreekkamer weer in.

En eigenlijk zag ik meteen al aan de arts dat het niet goed was.

Hij begon zijn verhaal meteen.

Er was inderdaad iets te zien op de gemaakte foto's.

Geen bloeding, infarct of iets in die zin.

Maar een tumor.

Ik had mezelf al proberen voor te bereiden op slecht nieuws, dus het lukte me om rustig te blijven zitten.

Mijn moeder begon gelijk allerlei vragen te stellen.

"En nu? Wat moet ik doen? Hoe kom ik ervan af?"

Ik ging met haar mee in de wirwar van vragen.

"Hoe lang zit dat er al? Waar begint de behandeling mee? Wanneer is ie weer weg? Gaat hij wel weg of kunnen we nog meer verwachten?"

De arts stelde ons gerust en begon eerst de foto's aan ons te laten zien.

Onderin, bij de kleine hersenen, zit de boosdoener.

Een best wel behoorlijke tumor.

Maar wat mij zorgen baart is dat er bovenin je hoofd ook één zit, een uitzaaiing.

"Ooh fuck", ging er door me heen. "Dit blijft niet alleen bij die ene..."

De neuroloog ging verder met zijn uitleg.

Hij vond het erg vreemd dat de uitzaaiing op een hele andere plek in het hoofd tevoorschijn kwam, terwijl het verzelfsprekender zou zijn dat de tumoren dicht bij elkaar zouden liggen.

Zijn vermoedelijke theorie was dat het wellicht via de ring met vocht die buitenom de hersenen ligt verspreid zou kunnen worden. Dat dit vocht de cellen op een andere plek weer deed groeien.

Hij kwam met het plan opnieuw een scan te maken, dit keer een CT, en gelijk te kijken hoe de rest van het lichaam eruit ziet. Zodat we vanuit daar verder kunnen kijken.

Eerst zien of dit de enige plek is waar zich tumoren bevinden, daarna middels een punctie onderzoeken of ze goed of kwaadaardig zijn.

En op basis daarvan beslissen of er geopereerd word of bestraald.

"Oh jee, dit is echt", dacht ik.

Mijn moeder heeft de diagnose van de ziekte waaraan mijn tante 3 jaar geleden stierf.

Zal ze zó veel geluk hebben dat ze hier doorheen komt?

Hoe gaan we dit in godsnaam doen?

Mijn moeder, die zo met haar kleine zusje begaan was. Die haar afscheid nog steeds geen plek kan geven. Die het zó verschrikkelijk oneerlijk vond dat zij ging.

Staat haar nu hetzelfde te wachten?

En ik? Hoe moet ik dit nou doen? Hoe moet ik staande blijven en de kracht opbrengen om haar hier doorheen te slepen?

Al die vragen, al die onzekerheid, al dat afwachten.

Niet meteen uitgaan van het ergste, maar als je dat niet doet zal de klap dan niet des te groter zijn?

Daar in die wachtkamer besloot ik, voor zover me dat zou lukken, er in de eerste plaats voor haar te zijn.

Ik sprak met mezelf af mijn eigen gevoel te bewaren voor thuis, buiten haar zicht.

Thuis zou ik doen wat ik altijd doe als het me te moeilijk word.

Schrijven.

Alles op papier zetten, zodat het tegenover me staat in plaats van het binnenin

op te slaan.

Alleen op die manier zou ik mezelf hier doorheen slaan.

Het kostte me uiteindelijk bijna een week om de eerste letters neer te zetten.

Dat ik het zo zou doen was duidelijk. Maar ik vond en vind het moeilijk omdat er met het begin van schrijven misschien ook een einde aan gaat komen.

Een einde dat echt stopt.

Een einde waar ik niet bij stil wil staan, maar wat ik wel in mijn achterhoofd moet houden.

Het nieuws over de uitslag heeft zich inmiddels rond de familie verspreid.

Mijn vader en broers lamgeslagen en vol vraagtekens.

Mijn man voelt het verleden met zijn adoptiemoeder

die ook met eenzelfde soort diagnose is overleden, opnieuw in zich omhoogwroeten.

Ooms en tantes komen bezorgd langs met bossen bloemen.

Mijn nichtje voelt dezelfde paniek weer die er ook was met haar eigen moeder.

Alles ligt overhoop en alles is onzeker.

Komende dinsdag is de scan en daarna zal de neuroloog haar bellen met de uitslag.

Januari loopt op zijn eind. Weer een maand om en nog zit dat monster zich lekker uit te leven binnenin haar.

We zijn nog niet veel verder en wachten maar weer af. Vertrouw op de arts.

Vandaag ben ik even met Uk naar langs gegaan.

Even wat afleiding van de kleinzoon, daar maak ik haar altijd blij mee.

Gisteren is er een bed gebracht. Kan ze eindelijk na al die weken op de 2persoonsbank fatsoenlijk liggen en een beetje slapen 'snachts.

Iets wat ik haar zo vreselijk gun.

Want ze verbleef al een behoorlijke tijd op de benedenverdieping vanwege die vervelende klim op de trap.

De huisarts heeft dit voor haar geregeld. Want hoe ziek ook, ze blijft eigenwijs en wappert elk hulpmiddel van de baan.

Soms krijgt een buitenstaander sneller iets voor elkaar dan een gezinslid, dus ik ben in elk geval blij met de huisarts.

28 januari

Ik sta natuurlijk elke dag vroeg op om Uk naar school te brengen, maar vandaag nam ik een andere route.

Mijn moeder zou voor de 2de keer door de scan gaan, om te kijken hoe het met de rest van haar lichaam gesteld is.

Om 7:45 was ik al bij mijn ouders.

Mijn moeder trof ik mopperend aan.

"Dat doe ik niet weer hoor, zo vroeg een afspraak, Wat een een drukte."

Ach, dacht ik, meen je dat nou echt of zie je er gewoon tegenop.

Ik liet haar uitrazen en vroeg of ze alles bij zich had.

Na een laatste toiletbezoek trok ze, met hulp van mijn vader, haar jas aan.

Steunend op hem toog ze naar de auto waar ik de deur al open had gezet.

Met moeite stapte ze in en ik hielp om haar gordel vast te klikken.

Daar gingen we voor de volgende rit.

Nog in het dorp kwamen we gelijk al vast te zitten.

Een grote gele kraan probeerde zijn plek te bereiken door de straat over te steken, die inmiddels werd afgezet met pilonnen.

Ma zei dat ik rustig aan moest doen, maar dat ging mooi niet door.

Ik zou niet laten gebeuren dat we te laat aan zouden komen, dus draaide de auto en vervolgde een straatje verderop onze weg.

Daar lukte het wel en in een mum van tijd zaten we op de snelweg richting Emmen.

Zo'n klein kwartier later kwamen we aan bij het ziekenhuis.

Daar begonnen we aan ons inmiddels bekende ritueel.

Raampje open, parkeerkaart halen, naar de ingang rijden, auto uit,

Ma helpen met uitstappen en haar in de arm nemen, auto op slot,

draaideur op langzaam, muntje voor de rolstoel pakken, Ma houvast geven,

rolstoel pakken, Ma erin laten stappen, rolstoel veilig stellen, weer naar buiten om

de auto te parkeren en terug naar binnen om door de gangen van het

ziekenhuis te sjeezen naar de röntgenafdeling.

Exact om half 9 zaten we klaar in de wachtruimte.

Mijn moeder had de opdracht gekregen gisteren en vandaag water te drinken en had voor de laatste halve liter haar eigen flesje meegenomen.

Die dronk ze voor de helft op voordat ze concludeerde dat het wel genoeg was.

"Zo, hier moeten ze het maar mee doen. Ik krijg het niet meer op. Moet er de hele tijd van naar de wc."

De afgelopen nacht was het ook misgegaan. Haar hele bed was nat geworden,

omdat ze er niet snel genoeg uit kon klimmen.
Ik gaf haar groot gelijk, dat kleine beetje zou waarschijnlijk toch geen verschil maken. En stopte de fles terug in haar tas.

Ruim 20 minuten later was ze aan de beurt en werd haar naam geroepen.
Nadat ik had gevraagd hoe lang dit alles zou gaan duren, een kwartier, werd ze naar binnen gereden.
Ik besteedde de wachttijd nuttig door zelf ook maar even naar het toilet te gaan en wat te snuffelen in het ziekenhuiswinkeltje.
Na een paar minuten liep ik terug naar de afdeling om daar op haar te wachten.

Even later kwam ze weer naar buiten gereden.
Een stuk opgewekter als na de vorige scan.
De hulpvaardige mevrouw vroeg ons nog even een paar minuutjes te blijven zitten, vanwege de inductievloeistof die was ingespoten.
Bij gekke dingen moesten we op het alarm drukken, maar na een tijdje bleek dat alles in orde was en zijn we de afdeling afgelopen.

Mijn moeder kon er niet over uit hoe ontzettend vriendelijk ze voor haar waren geweest en hoe goed ze werd geholpen.
Fijn, dacht ik en was blij dat ze met deze conclusie kwam.
Ook had ze het nog over mijn oudste broer.
"Ach, hij zegt dat hij ook best een keer met me mee wil naar het ziekenhuis. Maar ik vind dat ik aan jou toch de meeste steun heb."
"Ma toch, zei ik. "Hij bedoelt het ook goed, hoor. Hij wil je net zo graag helpen als ik doe."
Met een glimlach duwde ik haar rolstoel weer verder.
Na nog een laatste toiletbezoek gingen we richting de uitgang.
Weer een punt van de lijst afgewerkt.

Thuis gekomen deed ze mijn vader een uitgebreid verslag en begon ze nog een keer over de goede hulp van vandaag.
Het had indruk gemaakt om gewoon eens een aardig iemand te treffen.

En nu is het wachten, wachten op een telefoontje met de uitslag.
Ik vind het spannend en hoop op goed nieuws, maar ergens hou ik heel erg rekening met het ergste.
Vandaag heb ik niks meer gehoord.
De neuroloog heeft ook niet gezegd wanneer hij zou bellen.
Ik begin zelfs al te denken dat ze de uitslag heeft gekregen, maar mij niet durft in te lichten. Zo gek word ik van al dat wachten en geduld opbrengen.
Dit is eng, heel erg eng.

29 januari

Even na 12 uur kwam het telefoontje.

Mijn moeder belde zelf.

"Ik heb niet zulk goed nieuws..."

Ik heb de afgelopen dagen alles op een rijtje gezet en was zelf al tot de conclusie gekomen dat er een uitkomst als deze aan zat te komen.

Maar als het dan ook echt zo is, voel je de grond onder je vandaan zakken. en denk je alleen maar dat je zo sterk mogelijk moet blijven. Sterk voor je moeder, omdat je niet wil dat ze zich ook nog zorgen over jou gaat maken.

Ma vertelde dat mijn vader de telefoon had opgenomen, maar dat hij zo ondersteboven was van het nieuws dat ze zelf de hoorn in de hand heeft gepakt.

De neuroloog vertelde dat er onder andere in haar longen en lever ook verdachte plekken zijn gevonden.

Onder andere, dus dat betekent dat er nóg meer is.

De tumor in haar hoofd is dus niet de bron, maar een uitzaaiing van de rest.

Mijn arme Mama is helemaal in beslag genomen door dit vreselijke monster, hij heeft haar in zijn bezit.

De neuroloog gaat nu zo snel als lukt een afspraak bij de longarts maken, om te bespreken wat er mogelijk is. Als er al iets mogelijk is.

Ook moet nog steeds onderzocht worden of de hele boel nou goed of kwaadaardig is. (Maar dit heeft toch totaal niks 'goeds' over zich?)

Ik heb intussen een hard hoofd in een zogenaamde goede afloop.

Hoe kun je in godsnaam iets bedwingen terwijl het zich al zo ongeveer in de uiterste toppen van je lichaam bevindt.

Mama toch, wat moeten we nu?

Ma zelf was er behoorlijk stil van.

Ik heb haar gezegd dat het is zoals het is.

Je kunt een slechte uitslag niet terug geven en omwisselen voor iets beters.

Als dit voor jou bestemd is, dan is dat zo.

Maar wat is het verdomde moeilijk.

Je wilt niet dat het zo dichtbij komt en al helemaal niet bij je eigen lieve Mama.

Ik heb de rest van de dag met een vuist in mijn schoot gezeten.

Waar heeft ze dit aan verdiend?

Mijn moeder is er altijd één geweest van het onverslaanbare soort.

Een doorzetter en iemand die eindeloos klaarstaat voor wie het maar nodig heeft.

Omdat mijn ouders niet over een auto beschikken, doen ze alles op de fiets en springen mijn oudste broer en ik bij waar ander vervoer nodig is.

In de tijd dat mijn tante, haar zus, ziek werd en ook deze vreselijke diagnose kreeg bezocht ze haar door weer en wind.

Om haar op te vrolijken, om haar leuke nieuwtjes te vertellen of gewoon om haar een flinke doos vol de lekkerste chocola te brengen.

(Die mijn Oom een keer stiekem op at, terwijl mijn Tante even lag te slapen. Ha ha.)

Dat alles deed ze op de fiets. Mijn Oom en Tante wonen maar 1 dorp verderop, dus zo ver was de afstand niet.

Maar wel als je je beseft dat mijn moeder dit zo'n 4 keer per week deed.

Altijd even afstappen om te kijken hoe het met haar zusje ging.

Alleen daarvoor al zou ik haar willen versieren met ontelbare medailles, haar onuitputtelijke zorgzaamheid en liefde voor de mensen dichtbij.

Uiteindelijk is mijn Tante 3 jaar geleden op een zaterdagavond in april overleden.

Dit verlies en verdriet is mijn moeder nooit te boven gekomen.

Het was té groot om een plekje te geven. En ze kon er nauwelijks over praten.

Het wachten is nu op een volgend telefoontje waarin ze te horen krijgt wanneer de longarts haar verwacht.

Misschien word er dan meer duidelijk of er eventueel een behandelplan komt, of dat we kunnen beginnen aan het maken van nóg meer onvergetelijke momenten.

Wat een verschrikkelijke rotziekte.

30 januari

Waar kun je Oma nou beter mee opvrolijken dan een bezoekje van haar 5 jarige kleinzoon.

Het toeval wil dat hij vandaag én morgen vrij is in verband met stakingen in het onderwijs. Wat een geluk!

Dus rond het middaguur stapte mini samen met mij in de auto.

Mijn tas helemaal volgestopt met pindarotsjes, (puur natuurlijk) roddelbladen, (om je eigen ellende even te vergeten en te smullen van andermans shit) een beterschapskaartje en een klein cadeautje in de vorm van een klavertje vier en een stenen hartje.

Mijn moeder vond het fantastisch dat we langs kwamen.

De tafel stond vol alle benodigdheden voor de lunch.

Maar voor eten had ze totaal geen aandacht meer.

Uk wou natuurlijk dolgraag helpen met alle meegebrachte spullen uitpakken en ze liet hem lekker zijn gang gaan.

Hij kreeg een kopje thee, mocht zelf zijn kopje uit de kast zoeken en zat als een echt meneertje aan tafel.

Na een paar slokjes besloot hij dat het tijd was om te spelen en zocht een bestuurbare bus uit.

We hadden zelf ook 2 knuffels meegenomen, maar die bleven gezellig naast Oma op tafel staan.

De commotie begon toen de bus het niet deed.

De aan en uit knop verzetten hielp niet, dus al snel kwam de conclusie dat de batterijen leeg waren.

Alleen het klepje waar ze in zouden moeten zat vast met een schroefje.

Probleem, want waar hadden ze de kleine schroevendraaier gelaten.

Uk zou hem wel even gaan opsporen, maar kon 'm niet vinden.

Na een hele tijd zoeken en bedenken waar hij zou kunnen zijn besloot mijn vader het dan maar met een tafelmes te proberen. Die lagen tenslotte toch op tafel voor het middageten.

Na veel gepruts en gemopper lukte het om het klepje te openen.

In de kast werden de juiste batterijen erbij gezocht, erin gestopt en het klepje werd weer gesloten.

Probleem twee, hij deed het nog steeds niet.

Verdorie, moeten nou behalve de zojuist vervangen batterijen van de afstandsbediening óók nog die van de bus vervangen worden?

Ja dus.

En zo begon het hele circus weer overnieuw.

Prutsen met het mes, klepje los, batterijen vervangen, klepje weer dicht.

Ja! Ja, hij doet het!

En daar ging de bus.

Dwars door de woonkamer, botsend tegen de muur.

Onder mijn moeders bed door, onder de tafel. Hij is overal geweest.

Kind blij, Opa trots dat hij dit klusje had geklaard en Oma stralend van plezier aan tafel kijkend naar haar kleinzoon.

Daar doe ik het voor, voor zulke momenten. Zo simpel, zo hilarisch en zo gelukkig makend.

Mijn moeder is haar hele leven al een grote kindervriend.

Ik zal nooit vergeten hoe ze zich tientallen jaren geleden als ware superheld inzette.

Op zaterdagmiddag ging ik vaak met haar winkelen en slenterden we samen winkel in winkel uit.

Zo ook die middag. We liepen net uit een winkel toen er schreeuwend en huilend een kindje aan kwam rennen.

Mensen keken verschrikt om en stonden te staren naar al die heisa.

Mijn moeder niet.

Ze zag het kindje aankomen en blokkeerde de weg met haar hele lichaam.

Ze hield het kindje staande en vroeg wat er aan de hand was.

Zoals verwacht was het kind mama kwijt.

"Kom", zei mijn moeder toen. "We blijven hier samen staan zodat je Mama kan zien waar je bent."

En ze bleef inderdaad, daar met dat kindje aan de arm staan wachten tot de moeder eraan kwam lopen.

De vrouw was meer dan dankbaar dat mijn moeder het zo had aangepakt, want ze was bang geweest haar kindje nooit meer te zullen inhalen in die drukke winkelstraat.

Dit voorval is me altijd bijgebleven en laat exact zien hoe goed mijn moeder altijd voor een ander is, hoe erg ze van kinderen houdt en dat ze beschikt over een flinke massa wilskracht.

Een klein gebaar, maar tegelijk zo heldhaftig.

Natuurlijk hebben we vanmiddag ook gesproken over haar ziekte.

Ze voegde aan het verhaal van de neuroloog, van gisteren, nog toe dat er ook uitzaaiingen op haar luchtpijp zitten en de bron (het begin dus) naar alle waarschijnlijkheid in de longen zit.

Ik merkte dat ze er al over na heeft gedacht wat te doen, want zoals ze het zelf ziet denkt ze dat er weinig kans op genezing is.

Het liefst wil ze stoppen voordat ze zichzelf niet meer zal zijn.

Logisch, want zo zullen denk ik de meeste mensen het zien als ze dit nieuws te

horen krijgen.

Ik heb gezegd eerst maar eens het gesprek met de longarts af te wachten.

Maar daar verwacht ikzelf eerlijk gezegd niet al te veel van.

Er zal eerder een plan met kwaliteit van leven besproken worden, dan dat er een strak genezingschema klaar ligt naar mijn idee. Want anders had ze toch allang in dat ziekenhuisbed gelegen, met allerlei infusen waar de wondermiddelen doorheen druppelen.

We moeten positief zijn en proberen te glimlachen, maar als alles op een rijtje gezet word is de uitslag er allang.

Mijn moeder zelf is best opgewekt.

Ik vind haar helemaal niet teneergeslagen of verdrietig overkomen en heb het idee dat ze zich er al bij heeft neergelegd.

En dat is prima. Het is haar leven, daar heeft een ander niets over te zeggen.

We gaan dit hele gebeuren stapje voor stapje aan en zien wel hoe het loopt.

Elke dag is er één en zullen we zo mooi mogelijk proberen in te vullen.

2 februari

Vier, er zijn vier hele dagen voorbij zonder dat er een telefoontje of brief is gekomen met daarin de afspraak voor de longarts.

Dat is een halve week!

Al een halve week zit mijn moeder te wachten tot er meer verteld word over wat er gaat gebeuren.

Nou ja, wat er gaat gebeuren is wel duidelijk inmiddels.

Het gaat stoppen.

Als het niet zo zou zijn, hadden we nu natuurlijk niet zitten wachten.

Dan was ze allang opgenomen, geopereerd of wat dan ook.

Vreemd dat deze stilte tegelijk zo veelzeggend is.

Ik ben vandaag nog even langs gegaan.

Vanmorgen.

Ze zat lekker in de stoel wat te niksen, terwijl mijn vader volop in de krant van gisteren verdiept was.

De krant die ik vroeger altijd samen met haar, hier in het dorp, bezorgde.

Voor dag en dauw opstaan. Zij als eerste, om mij vervolgens te wekken zodra de bezorger de stapel had gebracht met zijn bus.

Meestal ergens tussen 5 en 6 in de ochtend.

Als ik mijn jas aantrok, had zij de fietsen met gevulde tassen al klaarstaan.

We deelden de route doormidden, omdat ik het anders niet op tijd af zou hebben voor schooltijd.

In de zomer was het prima te doen, maar er waren ook winters bij waarin we met oude sokken om onze schoenen lopend de straten afliepen omdat het spekglad was van de ijzel.

Veertien was ik toen we begonnen.

25 jaar geleden nu.

Toen school meer tijd in beslag begon te nemen, heeft mijn moeder nog jarenlang de route in haar eentje gedaan. Totdat ze een nieuwe bezorger vonden die de taken van haar overnam.

Zo is mijn moeder altijd geweest, gewoon de schouders eronder en er het beste van maken.

Niet klagen, maar doen wat er op je pad komt.

En zo kwam ze vandaag ook op mij over, als de sterke vrouw die het leven gewoon neemt zoals het loopt. In welke richting dan ook. Ze zat daar in op haar stoel en zei dat ze vanzelf wel zou zien wanneer ze ergens voor zal worden opgeroepen.

"Ach, ze kunnen toch niks voor me doen. Daarvoor zit het al op té veel plekken."

Ze zei het alsof ze zich erbij neerlegt, maar totaal niet op een verdrietige manier.

Gewoon de woorden van iemand die het neemt zoals het komt.

Als ze zich op deze manier blijft uiten, zou ik dat ontzettend sterk en knap van haar vinden.

Maar ergens heb ik het idee dat ze ons alleen maar spaart, omdat wij haar kinderen zijn en dat ze met mijn vader andere gesprekken voert. Gesprekken waarin ze haar diepste gevoelens en angsten deelt.

Als zij het zo wil doen, op deze manier, prima. Ze moet vooral doen waar zij zich het beste bij voelt.

Heel erg lang ben ik vanmorgen niet gebleven. Gewoon gedag zeggen, daar kwam ik voor. En om even te zien hoe het was.

Ik kom één dezer dagen nog wel opnieuw langs.

Ik vond het vooral fijn om mijn ouders daar in hun dagelijkse bezigheden aan te treffen.

De krant lezen, naar buiten staren uit het raam en op het gasfornuis een pruttelende pan met zondagssoep.

Want dat is traditie al zolang ik weet. In het weekend wordt er tussen de middag warm gegeten en op zondag is dat standaard zelfgemaakte groentesoep met in de oven een rollade.

(Soep die ik overigens nooit heb gelust, want ik hou niet van soep.)

Ik vind het verschrikkelijk om je ouders ouder te zien worden, met alle kwalen die erbij komen kijken. Maar als ik dan binnenvaal tussen al die simpele gewoontes die me zo vertrouwd zijn, kan ik er echt uren met een glimlach naar kijken en lijkt het net of ze weer even jong zijn en ik het kleine meisje.

3 februari

Morgen, morgen is de afspraak bij de longarts.

Ma belde me even na 10 uur vanochtend.

Ze had een telefoontje van het ziekenhuis gehad, dat er

voor morgen een afspraak gepland staat bij de arts.

Om 11:45, straat 5.

Of ik dan mee zou kunnen, vroeg ze.

Ach ma, natuurlijk kan ik dat. En anders zou ik de rest er gewoon voor opzij zetten.

Om de haverklap belt ze met nieuwtjes of vraag ik van mijn kant of ik iets voor haar kan betekenen.

Het voelt raar, want de relatie tussen mijn moeder en mij is er eigenlijk eentje met een stroef circuit.

Mijn moeder en ik liggen qua gedachtengang niet echt op 1 lijn en er zijn in de loop der jaren al verscheidene fikse botsingen geweest.

Sommige zelfs zo erg dat we elkaar maanden achtereen niet spraken of zagen.

Mijn moeder is best een gesloten iemand en niet de meest uitgesproken prater. Terwijl juist ik het tegenovergestelde ben. Ik flap alles er te pas en onpas uit. Soms zo onnadenkend dat mijn verhalen bij de verkeerde mensen terecht komen en het tegen me gebruikt word.

Zij heeft me er dikwijls voor gewaarschuwd mijn leven voor mezelf en mijn gezin te leven en op te passen met mensen van buitenaf.

Ik vond dat altijd onzin en belachelijk dat zij alleen maar bezig was met ons en onze familie.

Maar nu ik de 40 gepasseerd ben, kan ik niet anders dan haar gelijk geven.

Ik heb inmiddels zo vaak een klap op moeten vangen, dat de littekens te diep zitten en het me ontzettend veel moeite kost om mensen toe te laten. Ik vertrouw ze simpelweg niet meer en begrijp precies waar zij me al die tijd voor heeft gewaarschuwd.

Dat terzijde brengt haar ziekte ons dus ook iets goeds, namelijk dat we dichter naar elkaar toe groeien. En wie weet komen er nog mooie gesprekken aan voor ons.

Ik neem haar ook totaal niet kwalijk voor de manier waarop ze mij heeft opgevoed. Als moeder wil je het beste voor je kind en dat begint altijd bij bescherming.

Net zoals ze het mij nooit kwalijk heeft genomen als ik weer een tijd uit haar buurt bleef na een discussie en woordenwisseling waar we niet uitkwamen, omdat onze karakters gewoon te verschillend zijn.

Dat ligt nu achter ons. Wat gebeurt is, is gebeurt en ligt in het verleden.
Het enige waar we nu mee bezig moeten zijn is het hier en nu.
Niet vooruit en niet achteruit, maar nu.

Ik denk ik zelfs over om haar over mijn schrijven te vertellen.
Misschien helpt het haar, misschien geeft het inzicht, misschien
is ze benieuwd op welke wijze ik me staande hou in deze situatie.
Ik heb nog geen besluit genomen, want er zal ook vast iets instaan
wat ze liever niet leest.
Nog maar even goed over nadenken.

Wat ik ook heb is een titel.

Ik was op zoek naar een woord dat haar zou omschrijven, waarbij
je in één keer aan haar zou denken.

Een woord dat alles zou zeggen.

Dat woord is er nu: AFGESTAPT

Afgestapt gaat de titel van dit boek worden, of ik het nou voor mezelf hou
of alsnog besluit om het uit te geven.

Afgestapt, letterlijk en figuurlijk.

Fietsen heeft altijd centraal gestaan in haar leven. Dat was alles.

Daar trok ze de wereld mee rond. Ze heeft er verschillende versleten al
die jaren, en zelfs een keer één gestolen!

Ik kan het nu wel vertellen, want het is al meer dan 30 jaar geleden.

Ik denk dat ik niet ouder was dan een jaar of tien.

Met mijn moeder was ik op de fiets naar het ziekenhuis gegaan.

Waarvoor weet ik niet meer, en of mijn broers ook mee waren kan ik me
eveneens niet meer herinneren.

Wat ik nog wel weet is dat mijn ouders zo'n gezamenlijk setje fietsen hadden.

Zelfde merk, zelfde kleur, een dames en herenmodel. Donkerbruin.

Geparkeerd in de stalling bij het ziekenhuis stonden ze. Die van haar en
die van mij.

Bij terugkomst stond echter alleen die van mij er nog.

De hare was weg!

We speurden de hele stalling af, maar vonden niets.

Mijn moeder vroeg zich niet af wat ze moest doen, maar zei dat we
gewoon naar huis moesten. Ze keek rond welke fiets er niet op slot stond,
hing haar tas eraan en stapte op.

"Kom, we gaan! Naar huis!"

En ik volgde haar, aarzelend en verbaasd over deze actie. Maar vertrouwend
op mijn moeder dat het wel goed zou zitten.

Nooit, maar dan ook nooit heb ik mij afgevraagd of dit wel mocht.

Ik was tenslotte nog een kind en vond het logisch dat we naar huis moesten.

Mijn moeder heb ik er niet meer over gehoord, maar achteraf is ze vast ergens wel bang geweest dat er misschien camera's hebben gehangen waarop te zien was wat ze had gedaan.

Wat een avontuur. Mijn bescheiden eigen moeder als boef, ha ha.

En nu is ze dus afgestapt. Misschien wel voor altijd.

Kilometers zijn ontelbaar geworden. Zó veel als zij in haar leven gefietst heeft.

Ons naar school brengen en weer ophalen. Haar eigen dagelijkse ritjes voor boodschappen en andere zaken.

De uitjes in vakanties. Andere kinderen uit de klas gingen naar de camping of naar het buitenland.

Wij niet.

Wij hadden een soort vast ritueel elk jaar weer.

Een dagje shoppen in Emmen op dezelfde dag als er grote zomerkermis was.

Een dagje naar het Noorder Dierenpark, compleet met een tas vol zelfgemaakte broodjes. Die mijn ouders altijd zelf opaten, omdat wij liever iets van de snack uitzochten.

Een dagje naar Duitsland, wat echt een takke eind fietsen was. Soms deden we er bijna 2 uur over en vluchte mijn moeder op de terugweg de bosjes in met een pakje papieren zakdoekjes omdat er geen toilet in de buurt was.

Maar altijd met het grootste plezier.

Nooit hebben we ons verveeld, of er iets van gezegd dat we alweer voor het zoveelste jaar hetzelfde ritje maakten.

Het was gewoon goed.

Zolang we maar samen waren was het goed.

Er komen bij mij steeds meer herinneringen. Herinneringen aan wat er allemaal achter ons ligt.

We hebben ontzettend veel beleefd en meegemaakt al die jaren.

Ik hoop dat er nog meer gemaakt gaan worden.

Uitjes of iets in die zin hoeft niet perse, als er nog maar genoeg momenten komen om samen te zijn.

Meer hebben we niet nodig.

En morgen komt er weer eentje, een herinnering aan een moment waarin we samen op een plek zijn waarin er weer een stukje aan haar verhaal wordt toegevoegd.

4 februari

Hoe moet ik dit nou zeggen?

Afgestapt was het juist gekozen woord, de hele tijd al.

Afgestapt wordt voor altijd.

Punt.

Vanmorgen stapte ik weer in de auto voor het zoveelste ritje naar het ziekenhuis.

Mijn vader hielp mijn moeder weer in haar jas. Ik nam haar tas mee en opende de autodeur.

Daar zat ze, op haar inmiddels vaste plekje naast mij.

Mijn vader deed de deur dicht en ik klikte haar gordel vast.

Bij het ziekenhuis aangekomen zette ik de auto voor de deur en hielp mijn moeder met uitstappen.

Mijn moeder pakte me bij de arm, de draaideur ging weer op de langzame stand, ze zocht houvast zodat ik een rolstoel kon halen, ik liet haar erin plaats nemen en parkeerde de stoel op een veilige plek.

Zelf liep ik naar buiten om de auto te parkeren.

Toen ik een plekje had gevonden snelde ik naar binnen en rolde ik haar opnieuw door de gangen.

In straat 5 moesten we zijn.

We melden ons bij de balie en mochten plaats nemen in de wachtruimte.

Bijna een kwartier later dan gepland was ze aan de beurt.

Een vrouwelijke arts dit keer. Longarts.

En misschien wel één van de meest aardige doktoren die ik ooit heb ontmoet.

Meteen bij binnenkomst in de spreekkamer draaide ze haar stoel bij zodat ze dicht bij mijn moeder zat en haar goed aan kon kijken.

Ze zei dat Ma heel wat te verduren had gehad de laatste tijd.

En dat ze van alles hadden gevonden op de MRI die was gemaakt vorige week.

Uitgezaaide longkanker is de boosdoener van al deze ellende.

In haar rechterlong zit een tumor van ongeveer 9 cm.

Daarbij is het deel van de luchtpijp dat uitkomt in dezelfde long ook aangetast.

En de bijnier en, wat we al wisten, haar hersenen.

Er was ook iets in de lever te zien, maar daar weten ze niet zeker van of het een tumor is.

Pff, dat was een hele hap narigheid in één keer.

De arts ging verder met haar verhaal en zei dat Ma niet beter kan worden. De enige mogelijkheid die er eventueel is, is het einde een stukje uitstellen.

Dit kan met chemotherapie, bestraling.

Voordat daaraan begonnen kan worden zal er eerst een stukje van het weefsel uit de long gehaald moeten worden. Dat stukje zal onderzocht worden en aan de hand van die uitslag zal de juiste bestraling gekozen worden.

Mijn moeder en ik schoten meteen al onze vragen op haar af.

"Maar hoe lang stel je hiermee dan iets uit?"

"Word ik niet nog zieker van al die behandelingen dan ik al ben?"

"Wat als ik niet voor behandeling kies?"

"Hoe vaak moet ik dan zo'n behandeling ondergaan?"

De arts legde alles rustig uit, met haar hand op mijn moeders knie.

"Er zijn mensen die met behandeling nog 5 jaar doorleven, maar in uw geval zal ik eerlijk zijn. Met alle uitzaaiingen en de plekken waar de tumoren zijn gevonden, is volgend jaar misschien net haalbaar.

Maar ik ga eerder uit van een paar maanden.

Kiest u ervoor om geen behandeling te doen, dan zal u binnen enkele maanden overlijden."

Ooh god, ging er door me heen.

Dit is het. Dit is wat we eigenlijk de hele tijd al weten.

Nu is het zover, nu is het hardop uitgesproken.

Fuck...

"Het is aan u", zei de arts.

Ze mocht er ook een dagje over nadenken, maar voor zichzelf had Ma de beslissing al genomen.

Zoals ik verwachtte heeft mijn moeder ervoor gekozen om niet behandeld te worden.

Elk ziekenhuisbezoek kost haar té veel kracht en energie, om nog maar niet te spreken van het zenuwachtig zijn en al die onzekerheid.

Ze wil niet haar laatste stukje doorbrengen in het ziekenhuis, en zeker geen eens in de drie weken op en neer reizen.

Want dat zou er dan gaan gebeuren.

Elke drie weken opnieuw terugkomen voor de volgende bestraling.

Met de onzekerheid van of het haar nou iets zou opleveren of niet.

Haar besluit staat vast, dit is het.

Haar leven zal nog maar een paar maanden gevuld zijn.

De arts kwam dichterbij haar zitten, toen Ma de woorden uitsprak.

Ze zei dat als Ma het zo wil, het ook zo zal zijn.

En dat ze het heel moedig en dapper vind van haar.

Op dat moment brak mijn moeder en stroomden de tranen over haar wangen. Ze liet haar hoofd in haar handen zakken en zat daar als een verloren hoopje in haar rolstoel.

Ik kon mijn eigen tranen ook niet tegenhouden en even was het heel erg stil in de kamer.

Na een paar tellen pakte ik mijn tas en ging op zoek naar zakdoekjes.

"Hou je kop erbij. Blijf sterk, want dat heeft ze nodig", ging er door me heen.

Na een paar keer slikken en diep ademhalen had ik mezelf weer onder controle.

Natuurlijk ben ik heel verdrietig en wil ik het liefst bij mijn moeder op schoot kruipen om uit te huilen. Maar het is nu omgedraaid.

Ik ben niet meer klein, maar moet nu proberen overeind te blijven en mijn Mama zo goed mogelijk bij te staan en te helpen.

Ik vind dat ik haar niet mag opzadelen met mijn verdriet er ook nog bij. (Dat klinkt heel sterk, maar ik heb vast nog veel breekpunten waarop het me te veel gaat worden de komende tijd. Kutziekte!)

Ze heeft al haar energie nodig om haar eigen tijd door te komen.

Nadat onze tranen enigzins gedroogd waren, vroeg de aardige arts nog één keer na of ze niet toch over haar besluit na wou denken.

Maar nee, dit was en is hoe mijn moeder het wil.

Dus zo zal het ook gaan.

De arts zei dat ze dit bericht en besluit door zou bellen naar onze huisarts en dat hij haar verder gaat begeleiden.

Hij zal uitleg geven, middelen voorschrijven om pijn te bestrijden en andere zaken uit handen nemen.

Ook kan ze bij hem een eventuele euthanasieverklaring op laten stellen, voor het moment dat het voor haar klaar is.

Want daar staat ze heel erg voor open. Zelf beslissen over haar einde en aan te kunnen geven wanneer het genoeg is.

Ik kan niet anders dan bewondering hebben voor haar kracht.